

رابطه تعارض والد- نوجوان و سازگاری تحصیلی در نوجوانان: نقش واسطه‌ای راهبردهای حل تعارض

The Relationship Between Parent-Adolescent Conflict and Academic Adjustment Among Adolescents: The Mediating Role of Conflict Resolution Strategies

Seyed Mohammad Sadatian Omid Shokri, PhD
MA in Educational Psychology Shahid Beheshti University
Shahid Beheshti University

سید محمد ساداتیان امید شکری*
کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی استادیار گروه روان‌شناسی کاربردی
دانشگاه شهید بهشتی دانشگاه شهید بهشتی

Hosein Pourshahriar, PhD
Shahid Beheshti University

حسین پورشهریار
استادیار گروه مشاوره
دانشگاه شهید بهشتی

چکیده

این پژوهش با هدف تعیین نقش واسطه‌ای راهبردهای حل تعارض بین‌فردی در رابطه تعارض والد- نوجوان و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر انجام شد. در یک طرح همبستگی، ۲۴۸ دانش‌آموز پسر به فرم نوجوان پرسشنامه سنجش تعارض والد- نوجوانان (اسدی یونسی، مظاهری، شهیدی، طهماسیان و فیاض‌بخش، ۱۳۹۰)، سیاهه سبک حل تعارض (کاردک، ۱۹۹۴) و سیاهه سازگاری دانش‌آموزان (سینها و سینگ، ۱۹۹۳) پاسخ دادند. به‌منظور آزمون روابط ساختاری در مدل پیشنهادی از روش آماری مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج نشان داد که مدل واسطه‌ای نسبی راهبردهای انطباقی و غیرانطباقی حل تعارض بین‌فردی در رابطه بین تعارض والد- نوجوان و سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان پسر با داده‌ها برازش مطلوبی دارد. افزون بر آن، نتایج نشان داد که در مدل مفروض، تمامی وزن‌های رگرسیونی از لحاظ آماری معنادار بودند و متغیرهای پیش‌بین تعارض والد- نوجوان و راهبردهای حل تعارض، ۶۵ درصد از واریانس نمرات متغیر سازگاری تحصیلی را تبیین کردند. نتایج با تأکید بر نقش کیفیت تعامل‌های درون‌فردی در بافت خانواده نشان داد که بخشی از پراکندگی بین قلمروهای مفهومی تعارض والد- نوجوان و سازگاری تحصیلی از طریق تغییر نمرات راهبردهای حل تعارض‌های بین‌فردی قابل تبیین است.

واژه‌های کلیدی: تعارض والد- نوجوان، سازگاری تحصیلی، راهبردهای حل تعارض

Abstract

The present study examined the mediating role of conflict resolution strategies in the relationship between parent-adolescent conflict and educational adjustment among male school students. In this correlational study, 398 school students responded to the Parent-Adolescent Conflict Questionnaire (Asadi Younesi, Mazaheri, Shahidi, Tahmasian & Fayazbakhsh, 1390), the Conflict Resolution Styles Inventory (Kurdek, 1994) and the Adjustment Inventory for School Students (Sinha & Singh, 1993). In order to examine the structural relations of the hypothesized model, structural equation modeling was used. Results indicated that the partially mediated model of conflict resolution strategies in the relationship between parent-adolescent conflict and educational adjustment among school students fitted well with the data. Also, all of the regression weights in the proposed model were statistically significant and predictors of the model accounted for 65% of the variance of the educational adjustment. Results by emphasizing the critical role of the quality of interpersonal interactions in the family context showed that a part of common variance of parent-adolescent conflict and educational adjustment is explainable via the changes of adaptive and non-adaptive conflict resolution strategies scores.

Keywords: parent-adolescent conflict, educational adjustment, conflict resolution strategies

received: 24 August 2018

accepted: 13 October 2019

Contact information: oshokri@yahoo.com

دریافت: ۹۷/۰۶/۰۲

پذیرش: ۹۸/۰۷/۲۱

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی نویسنده اول است.

مقدمه

مرور شواهد تجربی نشان می‌دهد که تلاش هدفمند برای درک ماهیت پیچیده شکل‌گیری یا پدیدایی انطباق مثبت^۱ و سازگاری^۲ در کودک و نوجوان نیازمند اخذ روی‌آوردی بافتاری-تبادلی^۳ و مدلی کلان، نظام‌مند و بوم‌شناختی^۴ است (لاروسو و سلمن، ۲۰۱۱). در این چارچوب، از آنجا که خانواده نخستین بافت اثرگذار بر فرایند اجتماعی‌شدن و تحول فرد است، متغیرهای مربوط به خانواده در تبیین مشکلات سازگاری کودک و نوجوان نقش بسیار زیادی دارند (استوکز و ریگرینوس، ۲۰۰۹؛ چپو، تسنگ و لین، ۲۰۱۷؛ کار، ۲۰۱۲؛ شکوهی یکتا، علی‌محمدی ملایری، اکبری زردخانه و محمودی، ۲۰۱۵؛ گلدنبرگ و گلدنبرگ، ۲۰۱۲). در این بین، نتایج برخی پژوهش‌ها، نقش تعیین‌کننده خانواده در فرایند نهادینه کردن نقش‌های مورد انتظار از نوجوانان در موقعیت‌های تحصیلی را تأیید کرده است (گرن، متیوس و جولی، ۲۰۱۰). مرور نتایج بررسی‌های مختلف نشان می‌دهد که تحلیل ویژگی‌های کارکردی خانواده در پیش‌بینی وجوه مختلف سازگاری تحصیلی، همواره در کانون توجه پژوهشگران تربیتی بوده است (پاولاچی-ایلی و تیردیا، ۲۰۱۵؛ گئی، دنالت و رینالد، ۲۰۱۷). سیمون، کالیچمن و سانتراک (۱۹۹۴) سازگاری را فرایند روان‌شناختی انطباق، مقابله^۵ و مدیریت مشکلات، چالش‌ها و مطالبات زندگی روزمره تعریف کرده‌اند؛ بنابراین، سازگاری تحصیلی بر فرایند انطباق، مقابله و مدیریت چالش‌ها و مطالبات زندگی تحصیلی به‌طور خاص دلالت دارد. از آنجا که سازگاری با مطالبات زندگی تحصیلی، عاملی مهم در پیش‌بینی تجارب پیشرفت آتی فراگیران تلقی می‌شود، موضوع پژوهش‌های مختلف بوده است (انکاس و رونالد، ۲۰۰۶؛ کلینسیو و کازان، ۲۰۱۴).

در مدل‌های معاصر توضیح‌دهنده عوامل خطرساز و مراقبتی خانواده، بر اساس روی‌آوردی فرایندی و با تمرکز بر مکانیزم زیربنایی این عوامل، کشوری^۶ خانواده برای پیش‌بینی رفتارهای سازش‌یافته یا سازش‌نیافته^۷ کودک و نوجوان به‌مثابه سازه‌ای

پیچیده، چندسطحی، دارای اثرات متقابل و برخوردار از ارتباطات درونی، بررسی می‌شود (لاروسو و سلمن، ۲۰۱۱؛ مدلاو، کلینبرگ، جارت و استینبک، ۲۰۱۶). با توجه به گستردگی دامنه معنایی مفهوم بافت‌های خانوادگی در خطر^۸، پژوهشگران مختلف کوشیده‌اند با تأکید بر منطق نظری مدل نظام‌های بوم‌شناختی، نقش تفسیری برخی عناصر فردی و بافتاری مرتبط با نارساکنش‌وری^۹ خانواده مانند فقدان رضایتمندی ادراک‌شده^{۱۰} از نقش والدگری (جیمینز، دکوویک و هیدالگو، ۲۰۰۹)، عدم شایستگی والدگری ادراک‌شده^{۱۱} (جیمینز و دیگران، ۲۰۰۹)، تعارض‌های بین والدینی^{۱۲} (پریرا و بین، ۲۰۱۷؛ صلواتی و شکری، ۱۳۹۴؛ گانگ، پالسن و وانگ، ۲۰۱۶؛ یانگ، ژو، چن، سانگ و وانگ، ۲۰۱۶)، شیوه‌های والدگری سازش‌نیافته^{۱۳} (رابینوویتز، درابیک، رینولدس، کلارک و آینو، ۲۰۱۶؛ پریرا و بین، ۲۰۱۷)، طلاق بین والدینی (آنتونی، دیپرنا و آماتو، ۲۰۱۴)، آزار و غفلت والدینی^{۱۴} (آه و سانگ، ۲۰۱۸) آسیب روانی والدینی^{۱۵} (کیم، تامپسون، والش و اسپچپ، ۲۰۱۵) و درنهایت، تعارض والد-نوجوان (اسدی، جاویدی و قاسمی، ۱۳۹۴؛ ایوانس، سیمون و سیمون، ۲۰۱۲؛ مختارنیا، زاده‌محمدی و حبیبی، ۱۳۹۵) را بر شکل‌گیری مشکلات سازگاری و مدل تحولی کودک و نوجوان به‌طور نظام‌مند بررسی کنند.

نرخ تعارض به فراوانی اختلاف نظرها یا رفتارهای ناسازگارانه برای بیان نگرانی، نارضایتی و تضاد در رابطه اشاره می‌کند (آدمز و لارسن، ۲۰۰۷؛ کارنیلوس و فاری، ۲۰۰۶؛ وست و ترنر، ۲۰۰۶). تعارض‌های والد-نوجوان اغلب بر سر موضوع‌های روزمره مانند تکالیف مدرسه، رابطه با همسالان و انتخاب فعالیت‌ها رخ می‌دهند (بروکویک، کریستیس و لیوپاسیک، ۲۰۱۴؛ جوانگ، سید و کاکستون، ۲۰۱۲؛ داترییر و دیگران، ۲۰۰۸؛ لامیس و جان، ۲۰۱۳؛ نیکولز، ۲۰۱۲). به‌طور کلی، نتایج بررسی‌های مربوط به الگوی تغییر در نرخ پدیدایی تعارض طی دوره نوجوانی نشان داده است که میزان تعارض در دوره ابتدایی نوجوانی در مقایسه با دوره‌های میانی و پایانی، و دوره میانی در مقایسه با دوره پایانی، بیشتر است

1. positive adaptation

2. adjustment

3. contextual-transactional approach

4. ecological-systemic macro-model

5. coping

6. function

7. adaptive and maladaptive

8. at-risk family contexts

9. dysfunction

10. perceived satisfaction

11. perceived parenting competence

12. inter-parental conflict

13. maladaptive parenting practice

14. parental abuse and neglect

15. parental psychopathology

خودنظم‌جویی هیجانی^۴ و تحصیلی رنج می‌برند (اسچاتز، اسمیت، برکوسکی، ویتمن و کوگ، ۲۰۰۸؛ آن، سن و نام، ۲۰۱۴؛ هانگ، ۲۰۱۰) و برای برقراری ارتباط با همسالان و معلمان خود، دشواری‌های بیشتری را گزارش می‌کنند (سالزینگر، روساریو و فیلمن، ۲۰۰۷؛ کیم، ۲۰۱۴؛ کیم و چانگ، ۲۰۱۴)؛ بنابراین، شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که آزار و غفلت والدینی بر سازگاری تحصیلی نوجوانان تأثیر منفی دارد (پارک، ۲۰۱۴؛ کیم و چيون، ۲۰۱۵؛ لیتر، ۲۰۰۷؛ میلر، فلین و واندرمولن، ۲۰۰۸). افزون بر آن، درحالی که خودنظم‌جویی تحصیلی برای تحقق سازگاری با مدرسه ضروری به نظر می‌رسد، تمایل به نمایش رفتارهای بی‌اختیار^۵ به‌مثابه فرآورده تعارض‌های درون‌خانوادگی، نوجوانان را مستعد مشکلات تحصیلی می‌کند (ماستن و دیگران، ۲۰۰۵). همچنین، نوجوانان با رفتارهای بزهکارانه تمایل زیادی به نقض قوانین مدرسه و در نتیجه، ناسازگاری با مدرسه نشان می‌دهند (شانک و سیجیتی، ۲۰۰۱؛ کیم و چون، ۲۰۱۵). با وجود این، نتایج برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که الزاماً تجربه عناصر فردی یا بافتاری بافت‌های خانوادگی در خطر بر ملاک‌های مختلف سازگاری تحصیلی، مانند پیشرفت تحصیلی، رفتارهای انضباطی مدرسه و روابط با همسالان و معلمان تأثیر منفی ندارد (بان و آه، ۲۰۱۶؛ کریس، ویرمن و دبیراین، ۲۰۰۳؛ کیم و چام، ۲۰۱۵؛ نا و چانگ، ۲۰۰۷).

بر اساس مدل فرایندی مقابله و با توجه به شواهد تجربی موجود، از مهم‌ترین عناصر مفهومی توضیح‌دهنده تمایز در میزان آسیب‌پذیری نوجوانان در مواجهه با عامل خطر تعارض والد-نوجوان، راهبردهای حل تعارض در مواجهه با موقعیت‌های متعارض است (لازاروس، ۱۹۹۹؛ لاروسو و سلمن، ۲۰۱۱؛ کالسمن و والفرت، ۲۰۰۲). برخی از پژوهش‌ها بر اهمیت راهبردهای حل تعارض در بافت تعامل‌های درون‌خانوادگی تأکید کرده‌اند (استوکر و ریگریتوس، ۲۰۰۹؛ برنجی، دورن، والک و میوس، ۲۰۰۹؛ خدایی، زارع، علیپور و شکری، ۱۳۹۴؛ شکوهی یکتا و پزند، ۲۰۰۸). به‌طور کلی، توانایی حل تعارض‌ها جنبه مهمی در کنش‌وری خانواده و به‌طور خاص تعامل والد-نوجوان است.

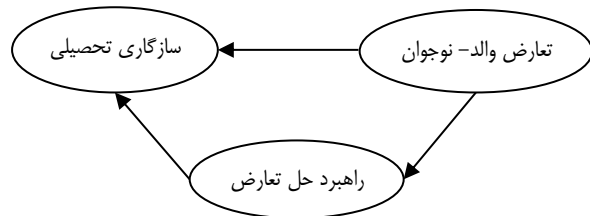
(براکویک و دیگران، ۲۰۱۴؛ زو و دیگران، ۲۰۱۷؛ فرحمد و فولادچنگ، ۱۳۹۵؛ مک‌گویی، الکنیس، والدن و آیکونو، ۲۰۰۵). افزون بر آن، نتایج برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که اختلاف نظر درباره تکالیف و وظایف مدرسه، شایع‌ترین نوع تعارض در بافت تعامل والد-نوجوان است (آلیسون و شولتز، ۲۰۰۴). شواهد تجربی درباره رابطه بین نرخ و شدت تعارض والد-نوجوان با کنش‌وری تحصیلی نوجوانان محدود است (براکویک و دیگران، ۲۰۱۴). آدامز و لارسن (۲۰۰۷) نیز دریافتند که بین نرخ اختلاف نظرهای نوجوانان با والدینشان و کنش‌وری تحصیلی آن‌ها، رابطه معناداری وجود نداشت. اگرچه در تأیید نتایج برخی پژوهش‌ها می‌توان میدان معنایی نرخ تعارض‌ها در مفهوم عام آن را در بافت تعامل والد-نوجوان مستقل از میدان کنش‌وری و سازگاری نوجوان تلقی کرد، اما نتایج گروه وسیعی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که بین تعارض‌های معطوف به موضوع‌های تحصیلی با نشانگرهای کمی و کیفی^۱ کنش‌وری تحصیلی نوجوان رابطه وجود دارد. به بیان دیگر، نتایج پژوهش‌های اخیر از نقش مخرب مشارکت والدینی مهارگر^۲ در پیش‌بینی عملکرد تحصیلی نوجوانان حمایت می‌کند (براکویک و دیگران، ۲۰۱۴؛ داتیرر، هافمن، کراتر و مک‌هالی، ۲۰۰۸). بر اساس نتایج پژوهش‌های پاکلک لیوپاسیک، زاپانسیک و سکان (۲۰۱۳) و کارباخ، گاتسچلینگ، اسپنگلر، هگیوالد و اسپیناس (۲۰۱۳)، فشار تحصیلی والدینی، مهار پیشرفت‌محور والدینی و انتقاد درباره وظایف تحصیلی نوجوانان بر عملکرد تحصیلی آن‌ها اثراتی منفی دارد. نتایج برخی پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد نرخ ترک تحصیل در بین فراگیرانی که در معرض آزار و غفلت والدینی هستند، بیشتر است و حتی پیشرفت تحصیلی آن‌ها به‌طور معناداری کمتر است (پیلای، ۲۰۱۶؛ شپارد، ۲۰۱۱؛ کیم و یوم، ۲۰۱۲؛ لوییس، ۲۰۱۱). همچنین، نوجوانانی که در معرض آزار و غفلت والدینی هستند به مقررات مدرسه کمتر احترام می‌گذارند (پارک، ۲۰۱۴؛ کیم، ۲۰۱۴؛ نا و چانگ، ۲۰۰۷). از انگیزش پیشرفت تحصیلی کمتری برخوردارند (آم و کیم، ۲۰۱۵؛ فی-بین‌ناگ، کینی-بنسون و پومیرانز، ۲۰۰۴)، برای فعالیت‌های پیشرفت‌مدارانه^۳ تحصیلی ارزشی قائل نیستند، از فقدان

1. quantitative and qualitative indicators
2. controlling type of parental involvement

3. achievement oriented
4. emotional self-regulation

5. compulsive

شکل ۱)؛ بنابراین، پژوهشگران درصدد پاسخ به این سؤال هستند که آیا راهبردهای حل تعارض در رابطه بین تعارض والد- نوجوان و سازگاری تحصیلی نوجوانان نقش واسطه‌ای دارد؟

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش

روش این پژوهش، همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری و جامعه آماری آن شامل همه دانش‌آموزان پسر دبیرستان دوره اول شهر تهران در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بود. نمونه آماری نیز شامل ۲۴۸ دانش‌آموز پسر پایه‌های هفتم (۶۲ نفر، ۲۵ درصد)، هشتم (۵۵ نفر، ۲۲/۲ درصد) و نهم (۱۳۱ نفر، ۵۲/۸ درصد) بود که با روش نمونه‌برداری در دسترس از مناطق ۱، ۲ و ۳ آموزش و پرورش انتخاب شدند. طبق دیدگاه کلاین (۲۰۰۵) در پژوهش‌هایی که از روش آماری مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده می‌شود، حداقل نسبت حجم نمونه برای هر پارامتر برآورد شده در مدل مفروض ۵ نفر، نسبت ۱۰ به ۱ مناسب‌تر و نسبت ۲۰ به ۱ مطلوب قلمداد می‌شود که در مدل مفروض این پژوهش، ۳۰ پارامتر اندازه‌گیری می‌شود؛ بنابراین برای دستیابی به نتایجی قابل قبول، نمونه‌ای برابر با ۲۵۰ شرکت‌کننده انتخاب شد. به بیان دیگر، در این پژوهش بر اساس پیشنهاد کلاین، از قاعده ۸ به ۱ استفاده شد. افزون بر آن، در مرحله غربالگری داده‌ها، دو نفر از شرکت‌کنندگان به دلیل عدم پاسخ به بیش از ۵ درصد کل ماده‌های بسته سنجش، حذف شدند.

فرم نوجوان پرسشنامه سنجش تعارض والدین-

نوجوانان^۸ (اسدی یونسی، مظاهری، شهیدی، طهماسیان و فیاض‌بخش، ۱۳۹۰). فرم نوجوان این ابزار برای سنجش فراوانی و شدت تعارض والد- نوجوان در نوجوانان ۱۱ تا ۱۸ ساله طراحی

طبق دیدگاه دسای (۲۰۱۰) و ریسیج و دیگران (۲۰۰۳)، فرایندهای تشکیل‌دهنده حل موفقیت‌آمیز موقعیت‌های متعارض شامل تعریف دقیق مسئله از منظر افراد مختلف، طراحی تمامی راه‌حل‌های ممکن از طریق افراد، موافقت برای انتخاب یک راه‌حل جهت آزمون، آزمون راه‌حل منتخب در محدوده زمانی مشخص شده و درنهایت، ارزشیابی راه‌حل انتخابی است. در مدل پیشنهادی کاردک (۱۹۹۴)، چهار سبک حل تعارض شامل حل مسئله مثبت^۱، مشغولیت ناشی از تعارض^۲، کناره‌گیری از تعارض^۳ و متابعت^۴ از یکدیگر متمایز می‌شوند. حل مسئله مثبت بیانگر تلاش فرد برای درک موقعیت طرف مقابل و استفاده از شیوه‌های استدلال سازنده برای دستیابی به سازش است. مشغولیت ناشی از تعارض بر آزار کلامی، دفاعی بودن یا تهاجم و از دست دادن مهارت دلالت دارد. کناره‌گیری بیانگر اجتناب از مسئله، اجتناب از صحبت کردن و فاصله گرفتن از موقعیت‌های متعارض است. درنهایت، متابعت بر پذیرش راه حل دیگری بدون بیان ابرازمندانانه مواضع فردی خود دلالت دارد. شواهد تجربی بسیاری از نقش مراقبتی منابع مقابله‌ای و مهارت‌های اجتماعی اکتساب‌شده در برابر خطرپذیری و مشکلات سازگاری در نوجوان، حمایت کرده‌اند (آداب‌جانراندوتی، ۲۰۰۲؛ آیورس- لندیس، گرینلی، بارانت و براوسکی، ۲۰۰۶؛ شوارزر و کنول، ۲۰۰۷؛ فردریکسون، ۲۰۱۳؛ لانسفورد و دیگران، ۲۰۰۶؛ لیو، ژائو، تیان، زو و لی، ۲۰۱۵). همچنین، نتایج برخی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد، از بین مؤلفه‌های مختلف معناکننده کفایت اجتماعی^۵، مهارت‌های مدیریت تعارض‌های بین فردی به‌طور خاص در برابر خطرپذیری نوجوانان همچون یک عامل مراقبتی ایفای نقش می‌کند. در مجموع، نتایج این بررسی‌ها نشان می‌دهد که در نوجوانان، سطوح پایین‌تر رفتارهای خطر با راهبردهای حل تعارض همیارانه^۶ و سطوح بالاتر رفتارهای خطر با راهبردهای تهاجمی^۷ رابطه دارد (آنگر، ساسمن و دنت، ۲۰۰۳؛ کالسن و والفرت، ۲۰۰۲).

بر اساس آنچه گفته شد، پژوهشگران در این پژوهش تلاش می‌کنند مدل واسطه‌ای نسبی راهبردهای حل تعارض را در رابطه تعارض والد- نوجوان و سازگاری تحصیلی نوجوانان بیازمایند

1. positive problem solving
2. conflict engagement
3. withdrawal

4. compliance
5. social competence
6. collaborative strategies

7. aggressive strategies
8. Parent-Adolescent Conflict Questionnaire (PACQ)

در پژوهش کاردک (۱۹۹۴)، ضرایب همسانی درونی راهبردهای حل تعارض شامل حل مسئله مثبت، مشغولیت ناشی از تعارض، کناره‌گیری و متابعت به ترتیب برابر ۰/۷۹، ۰/۷۵، ۰/۷۲ و ۰/۷۰ به دست آمد. در پژوهش خدایی و دیگران (۱۳۹۴) نیز ضرایب همسانی درونی راهبردهای حل تعارض مذکور به ترتیب برابر ۰/۷۹، ۰/۸۰، ۰/۷۳ و ۰/۷۰ گزارش شد.

در این پژوهش، ضرایب همسانی درونی سبک‌های حل تعارض حل مسئله مثبت، مشغولیت ناشی از تعارض، کناره‌گیری از تعارض، و متابعت به ترتیب برابر ۰/۷۶، ۰/۷۵، ۰/۷۰ و ۰/۶۸ به دست آمد.

سیاهه سازگاری برای دانش‌آموزان^{۱۷} (سینها و سینگ، ۱۹۹۳). این ابزار خودگزارش‌دهی با هدف جداسازی دانش‌آموزان سازگار از ناسازگار ۱۴ تا ۱۸ ساله ساخته شده است. سیاهه سازگاری دانش‌آموزان دارای ۶۰ ماده است و سازگاری فراگیران را در سه قلمرو هیجانی (۲۰ ماده)، اجتماعی (۲۰ ماده) و تحصیلی (۲۰ ماده) اندازه‌گیری می‌کند که در این پژوهش، بر اساس ماهیت گزاره پژوهشی، از بین قلمروهای سه‌گانه سیاهه سازگاری دانش‌آموزان، فقط از ماده‌های مربوط به سازگاری تحصیلی استفاده شده است. ماده‌های آزمون به صورت صفر و یک نمره‌گذاری می‌شوند. بدین صورت که برای ماده‌هایی که بر سازگاری فراگیر دلالت دارند، عدد صفر و برای ماده‌هایی که بر عدم سازگاری فراگیر اشاره می‌کنند، عدد یک انتخاب می‌شود. در این سیاهه با افزایش نمرات افراد از میزان سازگاری آن‌ها کاسته می‌شود. طبق دیدگاه سینها و سینگ (۲۰۰۵)، در این سیاهه نمرات بیشتر از ۱۱ برای هریک از قلمروهای سه‌گانه سازگاری هیجانی، اجتماعی و تحصیلی بر سازگاری ضعیف شرکت‌کننده در قلمروهای مزبور دلالت دارد.

نتایج پژوهش‌های مختلف از اعتبار و روایی مطلوب سیاهه سازگاری دانش‌آموزان به‌طور تجربی حمایت کرده‌اند (سینها و

شد. این پرسشنامه ۹۲ ماده و هر ماده دو قسمت جداگانه دارد که قسمت اول، فراوانی تعارض و قسمت دوم، شدت تعارض را می‌سنجد. ماده‌های مربوط به فراوانی تعارض روی یک طیف پنج‌درجه‌ای از تقریباً هرگز (۱) تا همیشه (۵) و ماده‌های مربوط به شدت تعارض نیز روی یک طیف پنج‌درجه‌ای از آرام (۱) تا عصبانی (۵) پاسخ داده می‌شوند. نمره بالا در هر عامل، فراوانی بالا و شدت تعارض نوجوان با والدین را نشان می‌دهد.

در پژوهش اسدی یونسی و دیگران (۱۳۹۰)، نتایج تحلیل مؤلفه‌های اصلی با استفاده از چرخش واریماکس نشان داد که ساختار عاملی فرم نوجوان پرسشنامه تعارض والدین با نوجوانان از ۱۴ عامل نظماً^۱، رابطه با دوستان^۲، مقررات آمد و شد^۳، امکانات خانواده^۴، تحصیلات^۵، آزادی عمل^۶، اوقات فراغت^۷، پوشش^۸، رفتار والدین^۹، رفتار نوجوان^{۱۰}، مسائل ارزشی^{۱۱}، تغذیه^{۱۲}، رسانه‌های ارتباطی^{۱۳}، استراحت^{۱۴} و ازدواج^{۱۵} تشکیل شده است. در پژوهش خدایی و دیگران (۱۳۹۴) ضرایب همسانی درونی ابعاد فراوانی و شدت برای نسخه والد به ترتیب برابر ۰/۸۹ و ۰/۸۷ و برای گروه نوجوان به ترتیب برابر ۰/۹۱ و ۰/۸۹ به دست آمد.

در این پژوهش، ضرایب همسانی درونی نمره کلی فراوانی تعارض والد-نوجوان و شدت تعارض والد-نوجوان به ترتیب برابر ۰/۹۷ و ۰/۹۷ به دست آمد.

سیاهه سبک حل تعارض^{۱۶} (کاردک، ۱۹۹۴). این سیاهه که با هدف سنجش سبک ارجح نوجوان برای حل تعارض در تعامل با پدر و مادر ساخته شد، ۱۶ ماده دارد و از چهار سبک حل تعارض شامل حل مسئله مثبت (ماده‌های ۲، ۶، ۱۰ و ۱۴)، مشغولیت ناشی از تعارض (ماده‌های ۱، ۵، ۹ و ۱۳)، کناره‌گیری از تعارض (ماده‌های ۳، ۷، ۱۱ و ۱۵) و متابعت (ماده‌های ۴، ۸، ۱۲ و ۱۶) تشکیل شده است. در این سیاهه، شرکت‌کنندگان به هر ماده روی یک طیف پنج‌درجه‌ای از «هرگز» تا «همیشه» پاسخ می‌دهند.

1. order	8. clothing	15. marriage
2. relationship with friends	9. parental behavior	16. Conflict Resolution Styles Inventory (CRSI)
3. traffic regulations	10. behavior of adolescent	17. Adjustment Inventory for School Students (AISS)
4. family facilities	11. value issues	
5. education	12. nutrition	
6. discretion	13. communication media	
7. free times	14. rest	

در ادامه، نتایج مربوط به همبستگی بین راهبردهای حل تعارض با سازگاری تحصیلی نشان داد که رابطه بین راهبرد حل مسئله مثبت با سازگاری تحصیلی، منفی معنادار ($P < 0.05$) و $r = -0.32$ ، رابطه بین راهبرد مشغولیت ناشی از تعارض با سازگاری تحصیلی ($P < 0.05$ و $r = 0.47$) و راهبرد کناره‌گیری از تعارض با سازگاری تحصیلی ($P < 0.05$ و $r = 0.30$)، مثبت معنادار و درنهایت، رابطه بین راهبرد متابعت با سازگاری تحصیلی، مثبت غیرمعنادار بود ($r = 0.06$ و $P = 0.51$).

پیش از تحلیل داده‌ها به کمک روش آماری مدل‌یابی معادلات ساختاری، همسو با پیشنهاد میرز، گامست و گارینو (۲۰۰۶) و کلاین (۲۰۰۵)، مفروضه‌های بهنجاری تک‌متغیری با کمک برآورد مقادیر چولگی و کشیدگی، بهنجاری چندمتغیری با کمک ضریب مردیا، و مقادیر پرت از طریق روش فاصله ماهالانوبیس^۱، آزمون و تأیید شدند. افزون بر آن، نتایج مربوط به پراکندگی مشترک بین متغیرهای مشاهده‌شده که در جدول ۱ گزارش شده است، نشان می‌دهد که مفروضه‌های خطی بودن و هم‌خطی چندگانه رعایت شده است. در این پژوهش، به‌منظور مدیریت داده‌های گمشده از روش بیشینه انتظار^۲ و برای برآورد مدل از روش بیشینه احتمال^۳ استفاده شد.

به‌منظور تبیین الگوی پراکندگی نمرات متغیر مکنون سازگاری تحصیلی نوجوانان از طریق متغیر تعارض والد-نوجوان با نقش واسطه‌ای راهبردهای حل تعارض از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد (شکل ۲). با توجه به عدم معناداری آماری نتایج مربوط به همبستگی متغیرهای فراوانی و شدت تعارض با راهبرد حل تعارض متابعت، همچنین عدم معناداری آماری رابطه متابعت با سازگاری تحصیلی، در این بخش از ورود راهبرد متابعت به مدل مفروض خودداری شد.

همسو با دیدگاه وستون و گاری (۲۰۰۶)، برای توسعه نشانگرهای متغیر مکنون سازگاری با استفاده از روش آماری تحلیل مؤلفه‌های اصلی، از روش گروه‌بندی ماده‌ها بر اساس بار عاملی آن‌ها روی سازه مکنون سازگاری استفاده شد.

سینگ، ۲۰۰۵؛ شا و شارما، ۲۰۱۲؛ برای مثال، نتایج تحلیل عاملی پژوهش سینها و سینگ (۲۰۰۵)، ساختار سه عاملی سیاهه سازگاری را تأیید و ضرایب همسانی درونی ابعاد سازگاری هیجانی، اجتماعی و تحصیلی را به ترتیب برابر 0.79 ، 0.82 و 0.80 گزارش کرد.

ضریب همسانی درونی سیاهه سازگاری تحصیلی در این پژوهش برابر 0.71 به‌دست آمد.

در این پژوهش، به‌منظور آزمون مدل واسطه‌ای نسبی راهبردهای حل تعارض در رابطه بین تعارض والد-نوجوان و سازگاری تحصیلی نوجوانان، از روش آماری مدل‌یابی معادله ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها

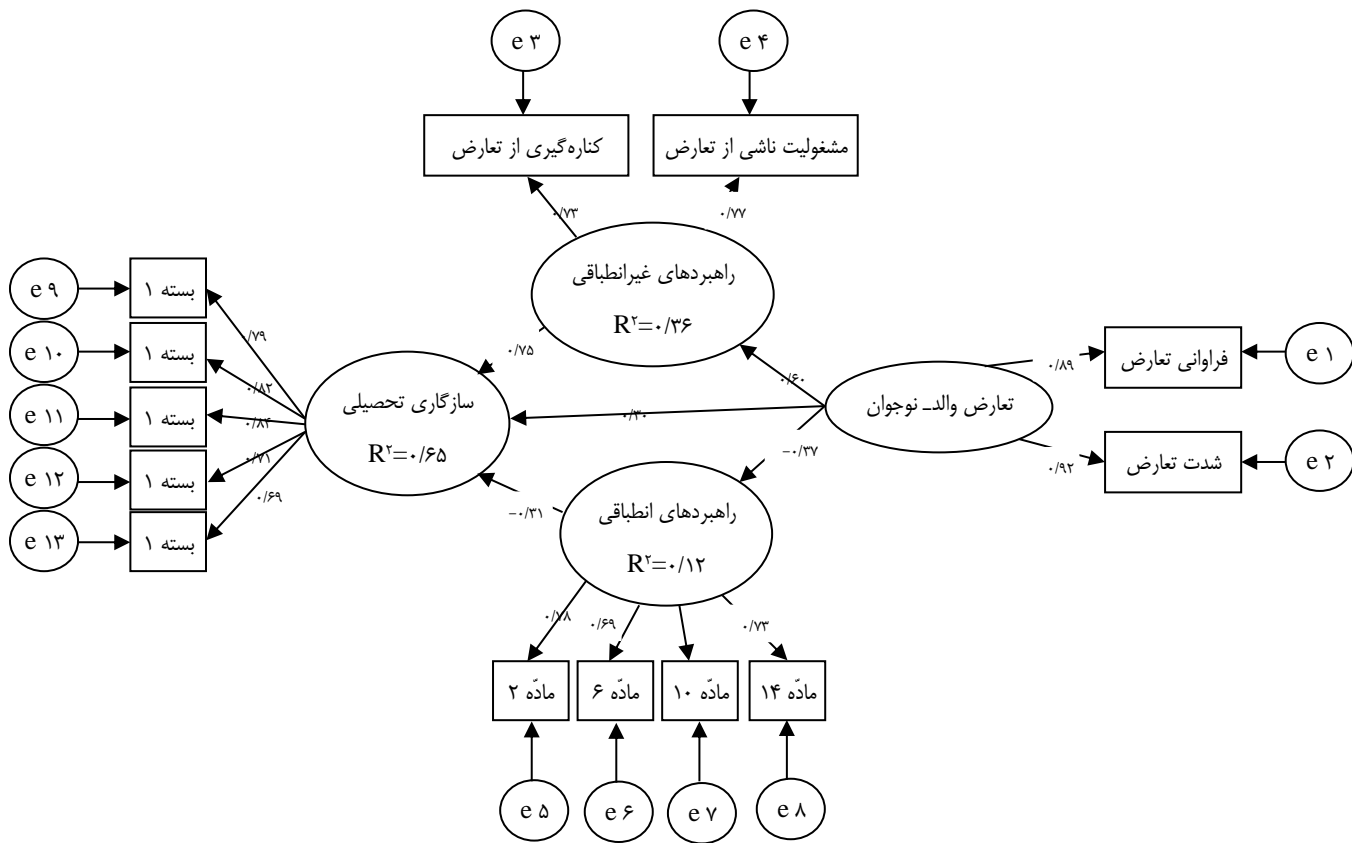
یافته‌های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و همبستگی متغیرهای اصلی پژوهش در جدول ۱ آمده است. نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین فراوانی و شدت تعارض والد-نوجوان با راهبرد حل مسئله مثبت، منفی معنادار بود، رابطه بین فراوانی و شدت تعارض والد-نوجوان با راهبردهای مشغولیت ناشی از تعارض و کناره‌گیری از تعارض، مثبت معنادار و با راهبرد حل تعارض متابعت، مثبت غیرمعنادار بود. همچنین، رابطه بین فراوانی و شدت تعارض والد-نوجوان با سازگاری تحصیلی، مثبت معنادار بود.

جدول ۱

شاخص‌های توصیفی و همبستگی فراوانی و شدت تعارض والد-نوجوان با راهبردهای حل تعارض و سازگاری تحصیلی در نوجوانان ($n=248$)

متغیر	M	SD	فراوانی تعارض شدت تعارض والد-نوجوان
فراوانی تعارض والد-نوجوان	۱۶۰/۸۶	۶۱/۲۹	-
شدت تعارض والد-نوجوان	۱۲۹/۲۷	۴۴/۷۳	-
حل مسئله مثبت	۱۴/۳۸	۳/۴۹	-0.27^{**}
مشغولیت ناشی از تعارض	۷/۳۴	۳/۱۶	0.30^{**}
کناره‌گیری از تعارض	۹/۹۶	۲/۷۴	0.26^{**}
متابعت	۸/۴۷	۳/۰۱	0.10
سازگاری تحصیلی	۴/۰۱	۲/۹۰	0.32^{**}

$**P < 0.01$ $*P < 0.05$

شکل ۲. مدل واسطه‌ای نسبی راهبردهای حل تعارض در رابطه تعارض والد-نوجوان با سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان

تعارض والد-نوجوان، راهبرد انطباقی حل تعارض و راهبردهای غیرانطباقی حل تعارض پیش‌بینی شد. در مدل مفروض واسطه‌ای نسبی راهبردهای حل تعارض در رابطه تعارض والد-نوجوان با سازگاری تحصیلی، تمامی ضرایب مسیر بین متغیرهای مکنون از لحاظ آماری معنادار بودند. در این مدل، رابطه بین تعارض والد-نوجوان با راهبردهای غیرانطباقی حل تعارض و سازگاری تحصیلی، مثبت معنادار و با راهبرد حل تعارض مثبت، منفی معنادار بود. همچنین، نتایج نشان داد که رابطه بین راهبردهای غیرانطباقی حل تعارض با سازگاری تحصیلی، مثبت معنادار و رابطه بین راهبرد حل تعارض مثبت با سازگاری تحصیلی، منفی معنادار بود.

در ادامه، اثر غیرمستقیم راهبردهای حل تعارض با استفاده از روش بوت‌استرپ^۵ به دو صورت آزمون شد. نخست، مدل واسطه‌ای هم‌زمان راهبردهای انطباقی و غیرانطباقی حل تعارض

نتایج مربوط به شاخص‌های برازندگی مدل مفروض در نمونه دانش‌آموزان پسر، شامل $\chi^2=117/98$ ، نسبت $\chi^2/df=1/96$ ، شاخص برازندگی تطبیقی^۱ ($CFI=0/95$)، شاخص برازندگی^۲ ($GFI=0/94$)، شاخص برازندگی تعدیل‌یافته^۳ ($AGFI=0/91$) و ریشه دوم واریانس خطای تقریب^۴ ($RMSEA=0/06$) نشان می‌دهد که بر اساس دیدگاه میرز و دیگران (۲۰۰۶)، مدل پیشنهادی در نمونه دانش‌آموزان پسر با داده‌ها برازش مطلوبی دارد.

بر اساس شکل ۲، در مدل مفروض ۳۶ درصد از پراکندگی نمرات راهبردهای حل تعارض غیرانطباقی شامل مشغولیت ناشی از تعارض و کناره‌گیری از تعارض و ۱۲ درصد از پراکندگی نمرات راهبرد حل تعارض مثبت از طریق متغیر مکنون تعارض والد-نوجوان تبیین شد. همچنین، نتایج نشان داد که ۶۵ درصد از پراکندگی نمرات سازگاری تحصیلی از طریق متغیرهای مکنون

1. Comparative Fit Index (CFI) 3. Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) 5. bootstrap
 2. Goodness of Fit Index (GFI) 4. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

و سپس، واسطه‌ای هریک از راهبردها به تفکیک در رابطه تعارض والد-نوجوان با سازگاری تحصیلی آزمون شد. در مدل واسطه‌ای هم‌زمان راهبردهای انطباقی و غیرانطباقی حل تعارض، اثر غیرمستقیم تعارض والد-نوجوان بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان از طریق راهبردهای انطباقی و غیرانطباقی حل تعارض با روش بوت‌استرپ ۵۶٪ به دست آمد که از نظر آماری معنادار بود ($P < 0.002$). همچنین، در مدل واسطه‌ای راهبرد حل مسئله مثبت، اثر غیرمستقیم تعارض والد-نوجوان بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان از طریق راهبرد انطباقی حل تعارض ۱۴٪ به دست آمد که از نظر آماری معنادار بود ($P < 0.05$). در نهایت، در مدل واسطه‌ای راهبردهای غیرانطباقی حل تعارض، اثر غیرمستقیم تعارض والد-نوجوان بر سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان از طریق راهبردهای غیرانطباقی حل تعارض ۴۸٪ به دست آمد که از نظر آماری معنادار بود ($P < 0.002$).

بحث

این پژوهش با هدف تعیین نقش واسطه‌ای راهبردهای حل تعارض در رابطه بین تعارض والد-نوجوان و سازگاری تحصیلی در نوجوانان پسر انجام شد. نتایج نشان داد که مدل مفروض واسطه‌ای نسبی راهبردهای حل تعارض در رابطه بین تعارض والد-نوجوان و سازگاری تحصیلی نوجوان پسر با داده‌ها برازش مطلوبی داشت. در مدل مفروض، رابطه بین متغیر مکنون تعارض والد-نوجوان با راهبردهای انطباقی و غیرانطباقی حل تعارض و سازگاری تحصیلی، منفی معنادار بود. همچنین، نتایج نشان داد که رابطه راهبردهای مشغولیت ناشی از تعارض و کناره‌گیری از تعارض با سازگاری تحصیلی، مثبت معنادار و رابطه راهبرد مثبت حل تعارض با سازگاری تحصیلی، منفی معنادار بود.

نتایج این پژوهش همسو با یافته‌های بروکویک و دیگران (۲۰۱۴) و مک‌کوبی و دیگران (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که پدیده تعارض والد-نوجوان با کنش‌وری تحصیلی نوجوانان رابطه منفی دارد. نتایجی از این دست به‌طور ضمنی نشان می‌دهد که از یک‌سو، دوره نوجوانی زمان بروز اختلاف نظرها درباره موضوعات

مختلف از جمله مسائل تحصیلی (مانند اختلاف نظر درباره چگونگی انجام تکالیف تحصیلی و برنامه‌های بلندمدت تحصیلی) است و از سوی دیگر، تعامل‌های بین فردی والد-نوجوان در این دوره از تحول دستخوش تغییر قرار می‌گیرد. افزون بر آن، دوره نوجوانی زمان مواجهه نوجوان با مطالبات پیشرفت‌مدارانه جدید و زمان به چالش طلبیدن اقتدار والدینی و انتظارات والدینی بالا درباره پاسخدهی به تکالیف تحولی چندگانه^۱ از جمله شکل‌دهی به هویت تحصیلی فعلی و ترسیم آینده حرفه‌ای خود تلقی می‌شود. در این دوره، وقتی علایق نوجوان او را به سمت برخی فعالیت‌های فوق‌برنامه مانند انواع سرگرمی‌ها و موسیقی می‌کشاند و احساس نیاز به تصمیم‌گیری‌های مستقلانه بیش از هر زمان دیگری در وی قوت می‌گیرد، انتظارات والدین درباره دستیابی به تجارب پیشرفت به‌ویژه در موقعیت‌های تحصیلی، نوجوان را دچار چالش می‌کند. ناهمسویی در انتظارات و ارزیابی نوجوان از این انتظارات به‌عنوان بستر نمایش تحرکات مداخله‌جویانه والدینی، ضمن تشدید تعارض‌ها در بافت تعامل والد-نوجوان، زمینه نارساکنش‌وری نوجوان را در عرصه‌های مختلف، به‌ویژه در قلمرو پاسخ به مطالبات زندگی تحصیلی، به همراه دارد؛ بنابراین، بر اساس این خط فکری مفروض، از منظر نوجوان، فقدان درک متقابل از نیازهای یکدیگر ضمن تقویت اختلاف نظرها در بافت تعامل والد-نوجوان سبب می‌شود که فرصت پاسخدهی به مطالبات و تکالیف تحولی در قلمروهای مختلف را همانند یک سازوکار دفاعی برای تأکید بر اهمیت تصمیم‌گیری‌های مستقلانه، به حداقل برساند (آلیسون و شولتز، ۲۰۰۴؛ بروکویک و دیگران، ۲۰۱۴؛ مک‌کوبی و دیگران، ۲۰۰۵). همچنین، پژوهش‌های مختلف با تأکید بر ماهیت دوسویه رابطه بین تعارض والد-نوجوان با کنش‌وری تحصیلی در نوجوانان نشان می‌دهند که اگر ناهمسویی انتظارات در بافت تعامل والد-نوجوان، کنش‌وری تحصیلی نوجوان را تضعیف می‌کند، ناتوانی نوجوانان برای پاسخدهی به تکالیف تحولی مختلف از جمله مطالبات تحصیلی، در تشدید نرخ و شدت تعارض‌های والد-نوجوان مؤثر است (بروکویک و دیگران، ۲۰۱۴؛ داتریر و دیگران، ۲۰۰۸؛ کار و استاتین، ۲۰۰۳).

منابع مقابله فردی و موقعیتی از نقش مهمی برخوردار است. وسعت یافتگی منابع مقابله‌ای نوجوان از طریق تسهیل دسترسی به منابع مقابله‌ای چندگانه، مهارت‌های پیش‌پسینده عناصر پسینده مواجهه با موقعیت‌های متعارض بین فردی را افزایش می‌دهد (شوارزر و کنول، ۲۰۰۷؛ فردریکسون، ۲۰۱۳).

با وجود آنکه نتایج این پژوهش، اطلاعات ارزشمندی را درباره ویژگی کارکردی راهبردهای حل تعارض در بافت پژوهشی پیش‌بینی پسینده‌های تحصیلی تعارض والد-نوجوان فراهم کرده است، اما برخی از محدودیت‌های آن، تعمیم‌پذیری این نتایج را با محدودیت مواجه می‌کند. نخست آنکه این پژوهش دارای ماهیتی مقطعی است؛ بنابراین، طرح استنتاج‌های علت‌ومعلولی بر اساس یافته‌های آن باید با احتیاط انجام شود. دوم آنکه نمونه این پژوهش فقط از بین دانش‌آموزان پسر چند مدرسه در مناطق آموزشی ۱، ۲ و ۳ آموزش و پرورش شهر تهران انتخاب شدند؛ بنابراین تعمیم‌دهی ویژگی‌های کارکردی مفاهیم منتخب در مدل مفروض، نیازمند انتخاب گروه‌های نمونه دیگر نیز است. سوم، با توجه به ترکیب مفهومی انتخاب‌شده در مدل پیشنهادی، همچنین با توجه به روش آماری منتخب برای آزمون مدل مفروض، ضرورت آزمون مدل‌های رقیب پیشنهاد می‌شود.

نتایج این پژوهش با تأکید بر نقش تبیینی راهبردهای حل تعارض در پیش‌بینی کنش‌وری تحصیلی نوجوانان برای رویارویی با موقعیت‌های متعارض در بافت تعامل با والدین، همسو با نتایج بررسی‌های مختلف، توسعه تلاش‌های آموزشی/مداخله‌ای را با هدف غنی‌سازی مهارت‌های رابطه بین فردی (دسای، ۲۰۱۰)، آموزش مهارت‌های حل همیارانه موقعیت‌های تعارض برانگیز بین فردی (کارنیلوس و فاری، ۲۰۰۶؛ وست و ترنر، ۲۰۰۶)، بهبود روابط والد-نوجوان (شکوهی یکتا و دیگران، ۲۰۱۵)، آموزش شیوه‌های والدگری مثبت (مدلاو و دیگران، ۲۰۱۶) و آموزش اسنادهای علی‌انطباقی در مقابل اسنادهای علی‌بدکارکرد (خدایی و دیگران، ۱۳۹۴؛ شکوهی یکتا و پرند، ۲۰۰۸)، بیش‌ازپیش مورد تأکید قرار می‌دهد.

درمجموع، نتایج این پژوهش با تأکید بر نقش واسطه‌ای

نتایج این پژوهش همسو با یافته‌های پژوهش لاروسو و سلمن (۲۰۱۱) از نقش تفسیری راهبردهای حل تعارض به‌مثابه مؤلفه‌ای از کفایت اجتماعی در پیش‌بینی کنش‌وری نوجوان هنگام مواجهه با موقعیت‌های چالش‌انگیز بین فردی در بافت تعامل با والدین، همسالان و معلمان، به‌طور تجربی حمایت کرد. همچنین، نتایج این پژوهش همسو با یافته‌های آنگر و دیگران (۲۰۰۳)، کالسن و والفرت (۲۰۰۲) و لاروسو و سلمن (۲۰۱۱) از کارکرد ضربه‌گیرانه مهارت‌های مدیریت تعارض‌های بین فردی^۱ در پیشگیری از انتخاب اشکال مختلف رفتارهای پرخطر بین نوجوانان حمایت می‌کند. در این پژوهش همسو با پیشینه نظری و تجربی، با هدف توضیح تمایز در قلمرو عناصر پسینده^۲ در بافت مواجهه با تعارض‌های بین فردی در نوجوانان، ضرورت تمرکز بر ویژگی‌های کارکردی عنصر واسطه‌ای راهبردهای حل تعارض مورد توجه قرار می‌گیرد. سؤالی که از این رهگذر به ذهن متبادر می‌شود این است که چرا تفاوت در خزانه مهارت‌های مقابله‌ای نوجوانان، تمایز در اشکال مختلف عناصر پسینده را در مواجهه با موقعیت‌های متعارض بین فردی موجب می‌شود؟ با توجه به منطق نظری زیربنایی مسئله منتخب (مدل فرایندی مقابله)، پژوهشگران می‌کوشند با تأکید بر نقش دو مفروضه «توانمندسازی»^۳ و «پرورش»^۴ به این سوال پاسخ دهند. بر اساس مفروضه توانمندسازی، ادراک نوجوان از توانایی فردی خود برای مدیریت بهینه موقعیت‌های متعارض بین فردی از طریق مهارت بهینه واکنش‌های جسمانی/هیجانی وی برای پاسخ به چنین موقعیت‌هایی در تغذیه باورهای خودکارآمدی او از نقش غیرقابل انکاری برخوردار است؛ بنابراین، بر اساس مفروضه توانمندسازی، تمایل فرد به استفاده از راهبردهای انطباقی حل تعارض از طریق تأکید بر مهارت پاسخ‌های جسمانی/هیجانی در مواجهه با مطالبات انگیزاننده، در تعمیق و تقویت بیش‌ازپیش باور فرد و جایگزینی تفاسیر خودتوانمندساز^۵ در برابر تفاسیر خودناتوان‌ساز^۶ برای مدیریت کنش‌وری فرد در موقعیت‌های مختلف مؤثر واقع می‌شود. افزون بر آن، بر اساس مفروضه پرورش، تقویت باور خودکارآمدی در بافت رویارویی با مطالبات بین فردی در تغذیه

1. buffering function of skills for managing interpersonal conflicts
2. consequences

3. enabling hypothesis
4. cultivation hypothesis
5. empowering interpretation

6. disempowering interpretation

- Allison, B. N., & Schultz, J. B. (2004). Parent-adolescent conflict in early adolescence. *Adolescence, 39*, 101-119.
- An, J., Son, Y., & Nam, S. (2014). The effects of abuse and neglect from parents on children's school adjustment: Mediating effect of aggression. *Studies on Korean Youth, 21*(12), 261-284.
- Anthony, C. J., DiPerna, J. C., & Amato, P. R. (2014). Divorce, approaches to learning, and children's academic achievement: A longitudinal analysis of mediated and moderated effects. *Journal of School Psychology, 52*(3), 249-261.
- Ban, J., & Oh, I. (2016). Mediating effects of teacher and peer relationships between parental abuse/neglect and emotional/behavioral problems. *Child Abuse & Neglect, 61*, 35-42.
- Branje, S. J. T., Doorn, M., Valk, I., & Meeus, W. (2009). Parent-adolescent conflicts, conflict resolution types, and adolescent adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology, 30*(2), 195-204.
- Brkovic, I., Keresteš, G., & Levpušček, M. P. (2014). Trajectories of change and relationship between parent-adolescent school-related conflict and academic achievement in early adolescence. *Journal of Early Adolescence, 34*(6), 792-815.
- Carr, A. (2012). *Family therapy: Concepts, process and practice*. New York: John Wiley & Sons.
- Chiu, U. C., Tseng, C. U., & Lin, F. G. (2017). Gender differences and stage-specific influence of parent-adolescent conflicts on adolescent suicidal ideation. *Psychiatry Research, 255*, 424-431.
- Cliniciu, A. I., & Cazan, A. M. (2014). Academic adjustment questionnaire for the university students. *Social and Behavioral Sciences, 127*, 655-660.
- Colsman, M., & Wulfert, E. (2002). Conflict resolution style as an indicator of adolescents' substance use and other problem behaviors. *Addictive Behaviors, 27*(4), 633-648.
- Cornelius, H., & Faire, S. (2006). *Everyone can win: Responding to conflict constructively*. Australia: Simon and Schuster.
- Desai, M. (2010). *A rights-based preventative approach for psychosocial well-being in childhood (children's*

راهبردهای حل تعارض در رابطه بین تعارض والد-نوجوان و سازگاری تحصیلی نشان می‌دهد که بخشی از پراکندگی مشترک بین دو حلقه مفهومی رابطه تعارض والد-نوجوان و سازگاری تحصیلی از طریق راهبردهای حل تعارض تبیین می‌شود. افزون بر آن، نتایج این پژوهش شواهد تجربی مضاعفی را در دفاع از منطق نظری زیربنایی مدل فرایندی مقابله به‌مثابه یکی از صورت‌بندی‌های مفهومی غالب در قلمرو پژوهشی توصیف‌کننده عناصر پیشابندی، واسطه‌ای و پسابندی در بافت پژوهشی تنیدگی (مقابله)، فراهم کرد.

منابع

- اسدی، ا.، جاویدی، ح. و قاسمی، ن. (۱۳۹۴). رابطه تعارض والد-نوجوان، تاب‌آوری با مشکلات روان‌شناختی نوجوانان مقطع دوم و سوم راهنمایی در مناطق چهارگانه آموزش و پرورش شهر شیراز. *مطالعات روان‌شناختی*، ۱۱(۱)، ۹۶-۷۵.
- اسدی یونسی، م.، مظاهری، م. ع.، شهیدی، ش.، طهماسیان، ک. و فیاض‌بخش، م. ر. (۱۳۹۰). تدوین و اعتباریابی پرسشنامه سنجش تعارض والد-نوجوان. *فصلنامه خانواده و پژوهش*، ۸(۱۲)، ۷۰-۴۷.
- خدایی، ع.، زارع، ح.، علیپور، ا. و شکری، ا. (۱۳۹۴). اثربخشی برنامه بازآموزی اسنادی مبتنی بر مدل پردازش اطلاعات اجتماعی کرک و داج بر سبک حل تعارض، خوش‌بینی و کاهش تعارضات والد-نوجوان در مادران. *دوفصلنامه روان‌شناسی خانواده*، ۲(۲)، ۳۸-۲۷.
- صلواتی، س. و شکری، ا. (۱۳۹۴). تحلیل روان‌سنجی مقیاس ارزیابی‌های کودکان از تعارض بین والدینی. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۱۱(۴۴)، ۳۸۹-۳۷۹.
- فرحمند، س. و فولادچنگ، م. (۱۳۹۵). تبیین علی سرزندگی تحصیلی بر اساس الگوهای ارتباطی خانواده: نقش واسطه‌ای ابرازگری هیجانی. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۱۳(۵۰)، ۲۶۹-۲۵۷.
- مختارنیا، ا.، زاده‌محمدی، ع. و حبیبی، م. (۱۳۹۵). ساختار و اعتباریابی پرسشنامه تعارض والد-نوجوان (فرم نوجوان). *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۱۲(۴۸)، ۴۱۱-۳۹۷.
- Adalbjarnardottir, S. (2002). Adolescent psychosocial maturity and alcohol use: Quantitative and qualitative analysis of longitudinal data. *Adolescence, 37*, 19-53.
- Adams, R. E., & Laursen, B. (2007). The correlates of conflict: Disagreement is not necessarily detrimental. *Journal of Family Psychology, 21*(3), 445-458.

- life change events, and health risk behaviors among adolescents: Development of a structural equation model. *Journal of Clinical Psychology in Medical Settings*, 13(2), 111-120.
- Jiménez, L., Dekovic, M., & Hidalgo, V. (2009). Adjustment of school-aged children and adolescents growing up in at-risk families: Relationships between family variables and individual, relational and school adjustment. *Children and Youth Services Review*, 31(6), 654-661.
- Juang, L. P., Syed, M., Cookston, J. T. (2012). Acculturation-based and everyday parent-adolescent conflict among Chinese American adolescents: longitudinal trajectories and implications for mental health. *Journal of Family Psychology*, 26(6), 916-926.
- Karbach, J., Gottschling, J., Spengler, M., Hegewald, K., & Spinath, F. M. (2013). Parental involvement and general cognitive ability as predictors of domain-specific academic achievement in early adolescence. *Learning and Instruction*, 23, 43-51.
- Kerr, M., & Stattin, H. (2003). Parenting of adolescents: Action or reaction? In A. C. Crouter & A. Booth (Eds.), *Children's influence on family dynamics: The neglected side of family relationships* (pp. 121-151). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Kim, J. (2014). The effect of children's emotional abuse experience level on the school adjustment: Focused on a moderating effect of their self-esteem. *Health and Social Welfare Review*, 34(3), 286-316.
- Kim, J., Thompson, E. A., Walsh, E. M., & Schepp, K. G. (2015). Trajectories of parent-adolescent relationship quality among at-risk youth: Parental depression and adolescent developmental outcomes. *Archives of Psychiatric Nursing*, 29(6), 434-440.
- Kim, M., & Yeum, D. (2012). A meta-analysis for how the child abuse experience effect on the child's school adaptation. *Journal of Community Welfare*, 43, 409-430.
- Kim, S., & Chun, J. (2015). The effects of self-efficacy on adolescents' school adjustment: The mediating effects of depression and aggression. *Korean Journal of Child Studies*, 36(4), 193-208.
- well-being: Indicators and Research 3*). Dordrecht: Springer.
- Dotterer, A. M., Hoffman, L., Crouter, A. C., & McHale, S. M. (2008). A longitudinal examination of the bidirectional links between academic achievement and parent-adolescent conflict. *Journal of Family Issues*, 29(6), 762-779.
- Enochs, W. K., & Roland, C.B. (2006). Social adjustment to college freshmen: the importance of gender and living environment. *College Student Journal*, 40(1), 63-72.
- Evans, S. Z., Simons, L. G., & Simons, R. L. (2012). The effect of corporal punishment and verbal abuse on delinquency: Mediating mechanisms. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(8), 1095-1110.
- Fei-Yin Ng, F., Kenney-Benson, F., & Pomerantz, E. (2004). Children's achievement moderates the effects of mothers' use of control and autonomy support. *Child Development*, 75(3), 764-780.
- Fredrickson, B. L. (2013). Positive emotions broaden and build. *Advances in Experimental Social Psychology*, 47, 1-53.
- Garn1, A. C., Matthews, M. S., & Jolly, J. L. (2010). Parental influences on the academic motivation of gifted students: A self-determination theory perspective. *Gifted Child Quarterly*, 54(4), 263-272.
- Goldenberg, H., & Goldenberg, I. (2012). *Family therapy: An overview*. United States: Cengage Learning.
- Gong, X., Paulson, S. E., & Wang, C. (2016). Exploring family origins of perfectionism: The impact of interparental conflict and parenting behaviors. *Personality and Individual Differences*, 100, 43-48.
- Guay, F., Denault, A. S., & Renaud, S. (2017). School attachment and relatedness with parents, friends and teachers as predictors of students' intrinsic and identified regulation. *Contemporary Educational Psychology*, 51, 416-428.
- Hong, Y. (2010). The influence of their parent's abuse on children's depression and the effects of emotional support. *Korean Journal of Family Social Work*, 30, 225-244.
- Ievers-Landis, C. E., Greenly, R. N., Burant, C., & Borawski, E. (2006). Cognitive social maturity,

- Chinese nursing students: The mediating role of psychological capital. *Nurse Education Today*, 35(6), 754-759.
- Masten, A. S., Roisman, G. I., Long, J. D., Burt, K. B., Obradović, J., Riley, J. R., ... Tellegen, A. (2005). Developmental cascades: Linking academic achievement and externalizing and internalizing symptoms over 20 years. *Developmental Psychology*, 41(5), 733-746.
- McGue, M., Elkins, I., Walden, B., & Iacono, W. G. (2005). Perceptions of the parent-adolescent relationship: A longitudinal investigation. *Developmental Psychology*, 41(6), 971-984.
- Medlow, S., Klineberg, E., Jarrett, C., & Steinbeck, K. (2016). A systematic review of community-based parenting interventions for adolescents with challenging behaviors. *Journal of Adolescence*, 52, 60-71.
- Meyers, L. S., Gamest, G., & Goarin, A. J. (2006). *Applied multivariate research, design and interpretation*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Miller, M., Flynn, R. J., & Vandermeulen, G. (2008). Looking after children in Ontario: Good parenting, good outcomes: Ontario provincial report (Year Six). Reports for 0-4, 5-9, 10-15, and 16-20 year olds Ottawa: Centre for Research on Educational and Community Services, University of Ottawa.
- Na, E., & Chung, I. (2007). Structural relationships among types of child abuse, depressive tendencies, self-efficacy, and academic achievement. *Korean Journal of Child Studies*, 28(4), 35-49.
- Nichols, M. P. (2012). *Family Therapy: Concepts and Methods* (10th Edition). Boston: Pearson.
- Oh, I., & Song, J. (2018). Mediating effect of emotional/behavioral problems and academic competence between parental abuse/neglect and school adjustment. *Child Abuse & Neglect*, 86, 393-402.
- Park, K. (2014). The effects of parents' neglect and abuse on the school adjustment in adolescents: The mediating effects of social withdrawal. *Korean Journal of Child Studies*, 35(1), 1-15.
- Kim, S., Lim, H., & Chung, I. (2014). The pathways from child maltreatment to interpersonal relationships in middle school. *Studies on Korean Youth*, 25(4), 5-33.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practices of Structural Equation Modeling* (2nd Eds.). New York: Guilford.
- Kroes, G., Veerman, J. W., & De Bruyn, E. E. (2003). Bias in parental reports? Maternal Psychopathology and the reporting of problem behavior in clinic-referred children. *European Journal of Psychological Assessment*, 19(3), 195-203.
- Kurdek, L. A. (1994). Conflict resolution styles in gay, lesbian, heterosexual nonparent, and heterosexual parent couples. *Journal of Marriage and the Family*, 56(3), 705-722.
- Lamis, D. A., Jahn, D. R. (2013). Parent-child conflict and suicide rumination in college students: the mediating roles of depressive symptoms and anxiety sensitivity. *Journal of American College Health*, 61(2), 106-113.
- Lansford, J. E., Malone, P. S., Dodge, K. A., Crozier, J. C., Pettit, G. S., & Bates, J. E. (2006). A 12-year prospective study of patterns of social information processing problems and externalizing behaviors. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 34(5), 715-724.
- LaRusso, M., & Selman, R. (2011). Early adolescent health risk behaviors, conflict resolution strategies, and school climate. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 32(6), 354-362.
- Lazarus, R. S. (1999). *Stress and emotion: A new synthesis*. New York: Springer.
- Leiter, J. (2007). School performance trajectories after the advent of reported maltreatment. *Children and Youth Services Review*, 29(3), 363-382.
- Lewis, K. (2011). *The link between parenting and child socio-emotional and academic adjustment in physically abused children: Moderating factors of maternal depression and child perceptions of parenting*. Doctoral Dissertation. North Carolina State University.
- Liu, C., Zhao, Y., Tian, X., Zou, G., & Li, P. (2015). Negative life events and school adjustment among

- Sheppard, W. (2011). *An ecological approach to understanding physical child abuse and the impact on academics: Differences between behaviors in physically abused and non-abused children regarding parental disciplinary practices, family interaction and family events and their effects on social interaction and school success*. Doctoral dissertation, The Ohio State University.
- Shokoohi-Yekta, M. & Parand, A. (2008). Training the cognitive strategies to mothers and its impact on family relationships. *Journal of Family Research*, 13(4), 5-16.
- Shokoohi-Yektaa, M., Alimohammadi Malayeri, S., Akbari Zardkhanehc, S., & Mahmoudid, M. (2015). *Effectiveness of an Intervention Program to Improve Parent-Adolescent Relationships*. 6th World conference on Psychology Counseling and Guidance, 14-16 May.
- Shonk, S., & Cicchetti, D. (2001). Maltreatment, competency deficits and risk for academic and behavioral maladjustment. *Developmental Psychology*, 37, 3-17.
- Simons, J. A., Kalichman, S., & Santrock, J. W. (1994). *Human Adjustment*. Dubuque, Iowa: WCB Brown & Benchmark Publishers.
- Sinha, A. K. P. & Singh, R. P. (2005). *Manual for Adjustment Inventory for School Students*. Agra National Psychological Corporation.
- Sinha, A. K.P., & Singh, R.P. (1993). *Manual for Adjustment Inventory for School Students*. Agra National psychological Corporation.
- Stokes, C. E., & Regnerus, M. D. (2009). When faith divides family: Religious discord and adolescent reports of parent-child relations. *Social Science Research*, 38(1), 155-167.
- Um, M., & Kim, D. (2015). The influence of adolescent physical abuse on school adjustment in South Korea: The mediating effects of perceived parenting types. *Children and Youth Services Review*, 59, 89-96.
- Unger, J. B., Sussman, S., & Dent, C. W. (2003). Interpersonal conflict tactics and substance use among high-risk adolescents. *Addictive Behaviors*, 28(5), 979-987.
- West, R., & Turner, L. H. (2006). *Understanding*
- Pavalache-Ilie, M., & Tîrdia, F. A. (2015). Parental Involvement and Intrinsic Motivation with Primary School Students. *Social and Behavioral Sciences*, 187, 607-612.
- Pereyra, S. B., & Bean, R. A. (2017). Latino adolescent substance use: A mediating model of inter-parental conflict, deviant peer associations, and parenting. *Children and Youth Services Review*, 76, 154-162.
- Pillay, J. (2016). Child sexual abuse and literacy achievement in a sample of South African primary school children. *Journal of Psychology in Africa*, 26(3), 281-283.
- Puklek Levpušček, M., Zupančič, M., & Sočan, G. (2013). Predicting achievement in mathematics in adolescent students: The role of individual and social factors. *Journal of Early Adolescence*, 33(4), 523-551.
- Rabinowitz, J. A., Drabick, D. A. J., Reynolds, M. D., Clark, D. B., & Olino, T. M. (2016). Child temperamental flexibility moderates the relation between positive parenting and adolescent adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 43, 43-53.
- Riesch, S. K., Gray, J., Hoeffs, M., Keenan, T., Ertl, T., & Mathison, K. (2003). Conflict and conflict resolution: Parent and young teen perceptions. *Journal of Pediatric Health Care*, 17(1), 22-31.
- Salzinger, S., Rosario, M., & Feldman, R. (2007). Physical child abuse and adolescent violent delinquency: The mediating and moderating roles of personal relationships. *Child Maltreatment*, 12(3), 208-219.
- Schatz, J., Smith, L., Borkowski, J., Whitman, T., & Keogh, D. (2008). Maltreatment risk, self-regulation, and maladjustment in at-risk children. *Child Abuse & Neglect*, 32(10), 972-982.
- Schwarzer, R., & Knoll, N. (2007). Functional roles of social support within the stress and coping process: A theoretical and empirical overview. *International Journal of Psychology*, 42(4), 243-252.
- Shah, J. K., & Sharma, B. (2012). A study on Social Maturity, School Adjustment and Academic achievement among residential school girls. *Journal of Education and Practice*, 3(7), 69-80.

- father-child, mother-child, and peer attachment. *Computers in Human Behavior*, 59, 221-229.
- Zhou, Y., Li, D., Jia, J., Li, X., Zhao, L., Sun, W., & Wang, Y. (2017). Interparental conflict and adolescent internet addiction: The mediating role of emotional insecurity and the moderating role of big five personality traits. *Computers in Human Behavior*, 73, 470-478.
- Interpersonal Communication: Making Choices in Changing Times*. Southbank, VIC: Thomson.
- Weston, R., & Gore, Jr. P. A. (2006). A brief guide to structural equation modeling. *Journal of Counseling Psychology*, 34(5), 719-751.
- Yang, X., Zhu, L., Chen, Q., Song, P., & Wang, Z. (2016). Parent marital conflict and Internet addiction among Chinese college students: The mediating role of